

Oost-Indische inkt.

Zo'n drieduizend jaar voor onze jaartelling hadden de Chinezen al een soort inkt, die wij met een foutieve benaming Oost-Indische inkt noemen. Ze werd gemaakt van lampezwart(roet) en bepaalde soorten lijm en gom. Dit mengsel werd ingedroogd in kleine vormpjes, waardoor kleine langwerpige staafjes en blokjes bruin-zwarte inkt werden verkregen. Het fijnwrijven van deze inkt - in het Chinees mo - op een speciale inktsteen met water, gebeurde sinds de oudste tijden volgens bepaalde ceremoniële handelingen. Pas daarna kon de Chinese kalligraaf zich aan het (schoon)schrijven zetten.

Twee andere daarbij gebruikte instrumenten waren het penseel en de penseelhouder. Dit schrijfgerei staat in China nog steeds bekend als: De Vier Schatten van de Zaal der Wijzen.

De tegenwoordige O.-I. inkt - ook wel tekeninkt genoemd - bestaat uit gasroet dat in zeer fijne deeltjes is opgelost in vloeibare schellak. De inkt is lichtecht en na droging watervast. Ze wordt gebruikt in speciale tekenvulpennen of trekpenen.

Inktstaafjes zijn nog steeds in de handel, maar slechts een enkeling maakt er gebruik van om zijn eigen inkt te maken. In vroegere eeuwen was deze werkwijze de meest gebruikelijke. Eerst in de 19e eeuw verschenen de eerste vloeibare O.-I. inktsoorten in glasverpakking.

Oost Indische inktflesjes.

Deze meestal vierkante flesjes hadden één gemeenschappelijk kenmerk: een (kurk)-sluiting met vulstift. Deze stift - ook wel peneschacht of verlengde stop genaamd - diende voor het vullen van de tekenpen. Een aantal firma's maakten deze vulstiften van glas. Met een beetje geluk kunnen we bij bodemvondsten de glazen stopjes (vaak gemerkt) nog in de flesjes aantreffen, het eromheen zittend kurkje is dan verteerd.

Verlengde glazen stop in gebruik.

Om de kwaliteit te waarborgen werden de afsluitingen vaak omwikkeld met een stoffen of leren lapje of met een luxe papiertje. De topprodukten van de firma werden daarna dichtgebonden met een koordje, waaraan een loden zegeltje met firmastempel.

O.-I. inktflesjes zijn meestal vierkant opdat ook de laatste inktdruppels kunnen worden opgenomen met de vulstift; uit hoekjes neem je een vloeistof gemakkelijker op dan van een ronde bodemrand. Dit bezwaar werd echter naderhand weggenomen door de flesjes uit te voeren met een holle bodem (1). Het laatste restje inkt bleef daardoor in het midden van het flesje staan.

Bij de hoge vierkante flacons (2) werden in het begin van deze eeuw zgn. voetjes van metaal geleverd, die als onderzetter dienden. Hierdoor werd een al te gemakkelijk omvallen van het flesje tegengegaan.

De kleinste O.-I. inkt-flesjes (3) werden in het glasblazers-jargon van Nieuw Buinen "tuf - tufs" genoemd. Dit omdat deze kleine flesjes in een razend tempo werden gefabriceerd. Vele duizenden per dag kwamen er rond 1920 uit handen van de "pingelmoakers", zoals deze glasblazers voor klein glaswerk werden genoemd. Om het halsje werd bijna altijd een glazen halsring angebracht, die de alleszeggende naam "droppelvanger" droeg.

Onder de diverse O.-I. inktflesjes bevindt zich ook een penlegger-model (4), die zo ingericht is dat de trekpen er opgelegd kan worden.

De hedendaagse moderne technische tekenpennen of sjabloonpennen worden niet meer gevuld uit de ons nog zo bekende inktflesjes met de vulstift. Plastic flesjes met een druppelbuisje of vultuitje hebben die taak overgenomen. Begrijpelijk dat de hedendaagse jeugd steeds meer de glazen inktpotjes beziet als produkt uit een ver verleden.